Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0415U000879

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 06-04-2015

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сорочан Катерина Сергіївна
2. Sorochan Kateryna Sergijivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 07.00.02

Назва наукової спеціальності: Всесвітня історія

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 13-03-2015

Спеціальність за освітою: 8.02030201

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.051.10

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61022, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: Україна, 61022, м. Харків, майдан Свободи,4

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 03.09.25

Тема дисертації:

1. Продовольство, сировина і ремісниче продукція у Візантії IV-IX ст.: професійна спеціалізація у виробництві та торгівлі

2. The food, raw materials, and craft products in Byzantium 4-9th centuries: professional specialization in production and trade.

Реферат/анотація:

1. Об'єктом дослідження є асортимент, номенклатура ринку та спеціалізація торгівлі Візантії IV-IX ст. Метою роботи є комплексне дослідження номенклатури основних – продовольчих, сировинних, ремісничих товарів візантійської торгівлі IV-IX ст. і відповідної спеціалізації торгово-ремісничої діяльності. Наукова новизна: вперше в історичній науці максимально повно зібраний, узагальнений та систематизований складний і різноманітний матеріал наративних та археологічних джерел про основні групи предметів торгівлі у Візантії, що дозволяє реконструювати їхню торгову структуру і спеціалізацію в перехідний період від пізньої античності до раннього середньовіччя; вперше в історіографії встановлена найбільш повна термінологія основної ромейської ринкової продукції в IV–IX ст. і пов'язаної з нею професійної спеціалізації; виділені і обґрунтовані головні групи предметів торгівлі ромейського аграрного, промислового, ремісничого виробництва та обміну; з'ясовано, що сіль являла собою другий за значенням об’єкт торгівлі після зерна;

з'ясовано, що ромейські питні заклади, як правило, були універсальними закусочними та водночас займалися торгівлею хлібом; встановлено, що фускаріонамі називалися питні заклади, в яких торгували не лише освіжаючими, але й міцними напоями; обґрунтована невідповідність дійсності твердження про погіршення якості харчування ромеїв через переважання овочів і зелені в асортименті харчових продуктів; встановлено, що не раніше кінця IX ст. спеціалізація в торгівлі рибою поглибилася та стала суворішою; з'ясована організація поділу праці в торгівлі забійною худобою і в м'ясницькій справі; визначено порівняно стабільний склад асортименту продаваних видів сировини, але простежено згортання спеціалізації в сфері сировинного ринку з VI–VII ст.; встановлено, що більшість спеціальностей, пов'язаних з продуктовим та сировинним ринками, носило не торговий, а ремісничий характер; визначено асортимент видів ромейських одягів, що надходили в продаж;з'ясовано, що терміном харерії позначалися не шовкові тканини, а лляні або змішаної (шовково-лляної) основи; існування скітотомов простежено вже з IV–V ст., причому уточнено, що вони займалися не тільки чоботарською справою, як професіонали зангари (взуттярі), але й шили на продаж дрібні шкіряні вироби; обґрунтовано, що візантійське гончарне ремесло в «темні століття» хоча і могло переживати спад, проте не знаходилося у занепаді; з'ясовано, що професія торговця пахощами, парфумерією, ліками і речовинами для приготування москательних товарів, пережила у Візантії до IX ст. уніфікацію термінології, яка її позначала, але по суті своїй і рівню спеціалізації залишилася незмінною; встановлено, що професія аргіропратів мала виключно торговельний і фінансовий характер і ніколи не була безпосередньо пов'язана з виробництвом коштовностей; підраховано кількість найменувань продуктів харчування (150) і сировини (65), груп предметів ремесла (411), а також напрямів торгово-ремісничої діяльності, з ними пов'язаної, простежено характер і ступінь їхньої спеціалізації; встановлено, що виробничих професій було більш ніж у вісім разів більше ніж торгівельних. Практичне значення основних положень та одержаних результатів дисертації полягає в тому, що вони можуть бути використані при підготовці узагальнюючих праць, навчальних посібників, підручників і словників з візантиністики, загальних курсів та спецкурсів з історії Візантії та середньовічної економіки в цілому, а також при організації музейних експозицій. Сфера використання: вищі навчальні заклади освіти.

2. Research object is Byzantine range of goods, markets nomenclature and specialization of commerce within 4-9th centuries. The aim of the work is the complex study of basic food nomenclature, raw materials, craft goods of Byzantine trade in 4-9th cent. and its relevant specialization of trading-craft activities. Scientific novelty is: for the first time in historical science a complex and diverse material of narrative and archaeological sources about the main objects of trade in Byzantium was fully completed, generalized and systematized which allows us to reconstruct the structure of this range and specialization of its commerce in transition period from Late Antiquity to the Early Middle Ages; the complete main terminology of market products in 4-9th cent. and professional specialization related to it has been determined; the main groups of Roman commercial products were highlighted and substantiated; it was found out that the salt was the second most important merchant object after the grain; it was ascertained that Roman public houses usually were versatile eateries while were engaged in trade of bread; it was identified that the term ??? ?????????? was used for drinking establishments, taverns that serve not just refreshing, but also alcoholic beverages; it was proved that the statement about quality deterioration of Romans' diet because of vegetables and herbs prevalence in the aliments range do not correspond to reality. Indeed with the appearance of fasts tradition (200 days per year) the number of consumed plant food has increased, but it should be marked that Romans did not always held a strict fast. Also the presence of meat, poultry, eggs, fish, dairy products and legumes in the commodity range indicates the sufficient protein supply; it was determined the specialization in fish trade deepened and became stricter not earlier than the end of the 9th cent. when arrived new profession of fish-seller ? ??????????? who were buying fish from fishers (? ??????) and were selling fresh fish by retail or were reselling it for smokers (? ??????????); for one's turn smokers were selling this smoke-dried prepared fish for grocers (? ????????????) who on a par with retail-dealers or small tavern-keepers (? ???????) had a right to sell cooked fish in particular; it was specified the division of the labor organization in slaughter cattle trade and butcher's work; it was identified relatively stable range of raw materials selling types, though the decrease in specialization of raw market was traced from 6-7th cent.; it was found that the most of professions, which related

to food and raw materials markets, had not a trade, but handicraft nature; it was specified the assortment of Roman clothes kinds which were offered for sale; it was ascertained that the term ??? ???????? was designated not a silk fabrics but linen or mixed (silk-linen) composition textiles; the existence of (? ??????????) was traced already from 4-5th cent., also it was specified that they were occupied not just with shoemaking, like professionals ? ??????????? (shoemakers) did, but also they produced small leather goods for sale; it was proved that Byzantine pottery in the «dark ages» despite the fact of possible recession wasn't in totally decay; it was found that profession of merchant in spices, perfumes, medicines and substances for the chandlery preparation knew terminology unification (from ??? ??????????, (unguentarii / seplasiarii), ?? ???????????? (pigmentarii), ?? ????????????? (thurarii), ? ?????????????, ? ???????????? to ?? ?????????????, ? ???????) but in actuality remained in the same specialization level; it was determined that ? ???????????? profession had exclusively commercial and financial nature and has never been directly related to the jewelry manufacturing; it was calculated the number of food items (150), raw materials (65), crafts objects (411) and also the number, nature and degree of trading-craft activities specialization connected with them; it was found that the quantity of manufacturing professions was in 8 times more than quantity of commercial occupations; wine merchants' specialization was clarified; it was specified that the term ??? ???????? meant not only purple silk fabric, but also high-grade linen cloth in different colors as finished products which did not require cutting. Practical value of the research is that its results can be used in the preparation of generalizing works, manuals, textbooks and dictionaries of Byzantine studies, general courses and courses of the Byzantine history and medieval economy in general, as well as while organizing the museum exhibitions. Scope of application: higher educational institutions.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сергєєв Іван Павлович
2. Sergeyev Ivan Pavlovich

Кваліфікація: д.і.н., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Могаричев Юрій Миронович
2. Могаричев Юрій Миронович

Кваліфікація: д.і.н., 07.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лиман Сергій Іванович
2. Лиман Сергій Іванович

Кваліфікація: д.і.н., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Михаліцин Павло Євгенійович

2. Михаліцин Павло Євгенійович

Кваліфікація: к.і.н., 07.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Калініченко Володимир Вікторович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Калініченко Володимир Вікторович

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності Юрченко Т.А.